

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Кафедра соціальної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітнього компонента «**Соціально-виховна практика**»

для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузь знань: 23 Соціальна робота

спеціальність (спеціальності): 231 Соціальна робота

освітня програма (освітні програми): Соціальна робота. Соціальна педагогіка.
Практична психологія

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 25 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (підпис)

1. Назва освітнього компонента.

Соціально-виховна практика

2. Тип освітнього компонента.

Обов'язковий

3. Рік (роки) навчання.

2

4. Семестр / семестри.

3

5. Кількість кредитів ECTS.

6

6. Відомості про викладача (викладачів).

Литвинова Наталія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: litvinovan76@gmail.com

7. Очікувані результати навчання.

Вивчення курсу сприяє:

Формуванню інтегральної компетентності: здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки і практичної психології або у процесі навчання, що передбачає застосування певних соціальних, соціально-педагогічних та психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Курс сприяє формуванню

Загальних компетентностей:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальних компетентностей:

СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних і соціально-педагогічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади, розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків, виявлення актуального стану психологічної безпеки, наявних ризиків та їх уникнення.

СК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних, соціально-педагогічних, психологічних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення, здійснювати просвітницьку та профілактичну діяльність відповідно до запиту та особливостей цільової аудиторії.

СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад, встановлювати і підтримувати професійні відносини, співпрацювати з профільними фахівцями, професійними організаціями, іншими зацікавленими сторонами щодо виконання професійної діяльності.

СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів професійної діяльності.

СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері, здійснювати соціально-виховну та анімаційну діяльність з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

Вивчення курсу повинно забезпечити досягнення здобувачами таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної, психологічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи, розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних, соціально-педагогічних та психічних явищ в контексті виконання професійних завдань.

ПРН 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу; пропонувати власні способи вирішення соціальних, соціально-педагогічних та психологічних задач і проблем, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПРН 22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей; використовувати методи соціально-виховної та анімаційної діяльності у роботі з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

ПРН 24. Визначати зону професійної відповідальності та взаємодіяти з різними фахівцями, органами, установами, організаціями щодо виконання завдань професійної діяльності.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти та працювати команді; здатність вчитися протягом життя; контекстне мислення; гнучкість, швидка адаптація до змін, оцінка та прийняття рішень, та ін.

8. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування освітнього компонента).

«Педагогіка», «Загальна та вікова психологія», «Соціальна педагогіка», «Соціальна психологія», «Соціальна політика і соціальна робота в Україні», «Соціальне партнерство і посередництво в соціальній роботі».

9. Зміст освітнього компонента.

9.1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета соціально-виховної практики – вивчення системи соціального виховання бази практики, надбання практичного досвіду соціально-педагогічної діяльності з різними категоріями дітей.

Основні завдання соціально-виховної практики:

- формування цілісного уявлення про роботу соціального педагога на базі практики;
- вивчення документації, яка регламентує діяльність соціального педагога;
- виконання обов’язків соціального педагога у якості його помічника;
- проведення соціальної паспортизації класу.
- здійснення психолого-педагогічних спостережень за закріпленим класом / групою і за окремим об’єктом (здобувачем освіти (учнем / вихованцем тощо), що потребує індивідуальної допомоги).
- аналіз організації індивідуальної допомоги конкретному об’єкту.

9.2. БАЗИ ПРАКТИКИ

Базою практики можуть бути типи і види установ, служб, закладів, організацій у соціальній сфері, які здійснюють соціально-виховну діяльність: заклади освіти, громадські, благодійні організації, виховні організації, виховні колонії, відділи і філії центру пробації тощо.

9.3. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

№ з/п	Етапи проходження практики та види діяльності здобувачів	Розподіл годин між видами роботи
<i>I етап – організаційний</i>		
1.	Консультативне засідання з метою ознайомлення з програмою соціально-виховної практики, отримання завдань та форм звітності	5
2.	Обговорення програми соціально-виховної практики здобувачів з керівниками практики	5
<i>Разом</i>		<i>10</i>
<i>II етап – основний</i>		
3.	Складання календарного плану проходження соціально-виховної практики, заповнення щоденника	25
4.	Аналітична довідка (характеристика системи соціально-педагогічної роботи бази практики)	20
5.	Аналітична довідка (організація соціально-виховної роботи).	20
6.	Аналіз плану роботи соціального педагога, характеристика діагностичного інструментарію	20
7.	Соціальний паспорт закріпленого за здобувачем вищої освіти класу / групи	20
8.	Аналітична довідка щодо організації соціально-виховної роботи з учнем / вихованцем, що потребує індивідуальної допомоги	25
9.	Розробка і проведення у класі / групі профілактично-виховного заходу	25
10.	Характеристика роботи здобувача вищої освіти	5
<i>Разом</i>		<i>160</i>
<i>III етап – підсумковий</i>		
11.	Презентація результатів соціально-виховної практики на кафедрі	5
12.	Підготовка та подання звіту про проходження соціально-виховної практики	5
<i>Разом</i>		<i>10</i>
Усього		180

9.4. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика є невід'ємною частиною ОПП та обов'язковим елементом у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 «Соціальна робота».

Безпосереднє керівництво практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики здобувача здійснює керівник практики зі складу викладачів кафедри.

Документи з організації та проведення практики є: наказ про практику, індивідуальні звіти здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти про проходження практики, протоколи засідань кафедри про затвердження звітів здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня про проходження практики.

9.5. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ

1. Щоденник і календарний план проходження практики.
2. Аналітична довідка (характеристика системи соціально-педагогічної роботи бази практики). Алгоритм аналітичної довідки:
 - посадові обов'язки соціального педагога;
 - соціальний паспорт закладу освіти;
 - аналіз плану роботи соціального педагога (основні напрями, форми і методи роботи, урахування у плануванні особливостей соціального портрету здобувачів освіти (учнів / вихованців / студентів / курсантів тощо));
 - зовнішні зв'язки соціально-психологічної служби закладу освіти з державними органами, громадськими організаціями, соціальними службами тощо щодо організації соціально-педагогічної роботи.
3. Аналітична довідка (організація соціально-виховної роботи).
 - алгоритм аналітичної довідки;
 - концептуальні засади організації соціального виховання;
 - організація побуту;
 - організація соціального досвіду;
 - організація індивідуальної допомоги.
3. Аналіз плану роботи соціального педагога, характеристика діагностичного інструментарію (основні форми і види роботи, напрями діяльності: діагностика; профілактика; у тому числі розвиток соціальних навичок; навчальна діяльність; консультування; зв'язки з громадськістю; просвіта; інше (організаційно-методична, соціально-захисна функції), діагностичний інструментарій).
4. Соціальний паспорт закріпленого за здобувачем вищої освіти класу / групи.
5. Аналітична довідка щодо організації соціально-виховної роботи з учнем / вихованцем тощо, що потребує індивідуальної допомоги.
 - а) «соціальний діагноз» (індивідуальні особливості, ситуація соціального розвитку);
 - б) організація індивідуальної допомоги учню / вихованцю тощо соціальним педагогом (система заходів, застосовані технології, результативність);
 - в) власні пропозиції щодо організації індивідуальної роботи з цим учнем / вихованцем тощо.
6. Розробка і проведення профілактично-виховного заходу у класі / групі.
7. Характеристика роботи здобувача вищої освіти з бази проходження практики.

9.6. ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Під час проходження практики здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зобов'язані:

- своєчасно прибути на базу практики;
- ознайомитися з правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку закладу та дотримуватися їх;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики;

- у повному обсязі виконувати передбачені програмою практики завдання;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію;
- презентувати результати проходження практики на кафедрі

9.7. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Керівники практики зобов'язані:

- ознайомити здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з програмою практики, метою, завданнями, критеріями оцінювання, формою звітності;
- контролювати своєчасне прибуття здобувачів до баз практики та її систематичне відвідування, виконання програми практики, строків її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики;
- забезпечувати якісне проходження практики відповідно до затвердженої програми;
- надавати методичну допомогу під час виконання завдань практики;
- проводити консультації;
- брати участь у настановчій та звітній конференціях.

10. Список рекомендованої навчальної літератури.

Основна навчальна література

1. Караман О. Л., Степаненко В. І., Юрків Я. І. Наскрізна програма з практики зі спеціальності 231 Соціальна робота, освітня програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія»: навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти, організаторів і керівників практики. Київ : Талком, 2022. 130 с.
2. Караман О. Методологічні засади проблеми соціалізації особистості в умовах гібридної війни на сході України: філософський рівень. *Вісник Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2020. № 2 (333). Ч. II. С. 157–166.
3. Кодекс законів про працю України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
4. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.
5. Ларіонова Н. Б. Практика в системі професійної підготовки студентів спеціальностей «Соціальна педагогіка» і «Соціальна робота»: навч.-метод. посіб. для студ., організаторів і керівників практики. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2010. 69 с.
6. Лучко М., Надвична Т. Психологічна допомога сім'ям за складних життєвих обставин. *Психологія і суспільство*. 2018. №3–4. С. 224–250.
7. Перелік Державних стандартів соціальних послуг. URL: <http://surl.li/ejrnz>
8. Положення про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». URL: http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/poloj_praktyka_june2021.pdf
9. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг: Мінсоцполітики України; Наказ, Класифікатор від 23.06.2020 № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>
10. Про затвердження професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи»: Наказ Мінекономіки від 20.06.2020 р. № 1179. URL: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/88-1179.pdf>
11. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
12. Професійний стандарт «Соціальний працівник»: Наказ №1049 від 04.07.2019 р. URL: <https://document.vobu.ua/doc/7234>
13. Семигіна Т. В. Організація практики студентів спеціальності «Соціальна робота»: досвід України. *Pedagogical concept and its features, social work and linguology: monograf*. Dallas: Publisher Primedia eLaunch LLS, 2020. DOI:10.36074/pcaifswal.ed-1

14. Юрків, Я. І. Надання соціальних послуг вразливим категоріям населення як вид професійної діяльності соціального працівника. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2022. № 1(349). Ч.2. 178–191. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1\(349\)-2-178-191](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1(349)-2-178-191)
15. Нерпworth, D.H., Rooney, R.H., Rooney, G.D. & Gottfried, K.S. (2017). *Direct: Social Work Practice: Teori and Skills* (Tenth) edition. Boston: CengageLearning
16. Karaman O, Yurkiv Ya. (2018). Transformation of the higher education system in the conditions of the hybrid war in the east of Ukraine (pp. 9–19). *Educational Studios: Theory and Practice: monograph* / edit. S. T. Zolotukhina, I. M. Trubavina. – Prague-Vienna: Premier Publishing.
17. Kourgiantakis T. & Eunjung L. (2020). Social work practice education and training during the pandemic: Disruptions and discoveries. *International Social Work*, 63 (6), 761–765. <https://doi.org/10.1177/0020872820959706>.

Додаткові джерела

1. Березовська, Л. І. Формування комунікативно-мовленнєвої діяльності у процесі практичної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Virtus*. 2019. № 35. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/3260>
2. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти: МОН України; Наказ, Положення, Форма типового документа [...] від 26.12.2017 № 1669. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>
3. Рижанова А. О. Соціокультурні технології та соціально-педагогічна діяльність в умовах інформаційного суспільства. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 5. С. 166 – 175.
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
5. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
6. Юрків Я. І. Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до роботи із вразливими категоріями населення : монографія. Київ : Талком, 2021. 460 с.
7. Юрків, Я. І. Характеристика суб'єкта професійної підготовки майбутніх соціальних працівників та соціальних педагогів до роботи із вразливими категоріями населення. *Education and Pedagogical Sciences. Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 1(179). С. 91–98. [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-91-98](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-91-98)
8. Proctor E. The Pursuit of Quality for Social Work Practice: Three Generations and Counting. *J Soc Social Work Res*, 8 (3): 335–353. DOI: 10.1086/693431
9. Safodien, M. (2021). Social work 4.0? The Fourth Industrial Revolution and social work education: a South African perspective . *Social work*, 57 (3). <http://dx.doi.org/10.15270/52-2-946>
10. Sehgal, R. (2019). Social Work in Industrial Sector. *Social Work Intervention with Individuals and Groups* (p. 66–95). URL: <http://www.ignou.ac.in/upload/bswe-02-block4-unit-19-small%20size.pdf>
11. Sheppard R. (2020). Social work theory and methods: *The essentials, Aotearoa New Zealand Social Work*, 32 (1) <https://doi.org/10.11157/anzswj-vol32iss1id712>.
12. Suhail, M. (2021). Social Work Practice in Industry: Scope and Functions. *Areas of Social Work Practice* (pp. 211–220). Publisher: AlterNotes Press.
13. Zorn, I. & Seelmeyer, U. (2017). Inquiry-based learning about technologies in social work education. *Journal of Technology in Human Services*, 35 (1):49–62.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
4. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
5. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua/>
6. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи URL: <http://www.psyua.com.ua/>
7. Бібліотека Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://libr.luguniv.edu.ua/>
8. Цифровий репозиторій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/>
9. National Association of Social Workers. Social Work Practice. URL: <https://www.naswnyc.org/page/420>
10. Society for Social Work and Research. URL: <https://secure.sswr.org/about-sswr/>

11. Технології викладання та атестації.

Діяльність здобувача освіти:

- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз;
- виступ з повідомленням;
- виголошення доповіді;
- участь у дискусії;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання завдань самостійної роботи;
- оформлення звітної документації

Поточний контроль:

Контроль своєчасного прибуття здобувачів до баз практики та її систематичне відвідування, виконання програми практики, строків її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики.

Форма семестрового контролю:

Диференційований залік.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Відсоток	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100%	A відмінно, відмінне виконання роботи з незначною кількістю помилок	Відмінно
83 – 89%	B дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	Добре
75 – 82%	C добре – загалом правильна робота з кількома грубими помилками	
63 – 74%	D задовільно – посередньо, зі значною кількістю недоліків	Задовільно
50 – 62%	E достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії оцінки	
21 – 49%	FX незадовільно – для одержання кредиту потрібне деяке доопрацювання	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
0 – 20%	F незадовільно – здобувач вищої освіти має відвідати факультативні заняття для повторного оцінювання освітнього компонента	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)

12. Критерії оцінювання:

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

- ведення щоденника проходження практики – 20 балів;
- наявність аналітичної довідки (характеристика системи соціально-педагогічної роботи бази практики) – 10 балів;
- наявність аналітичної довідки (організація соціально-виховної роботи) – 10 балів;
- аналіз плану роботи соціального педагога, характеристика діагностичного інструментарію – 10 балів;
- соціальний паспорт закріпленого за здобувачем вищої освіти класу / групи – 10 балів;
- аналітична довідка щодо організації соціально-виховної роботи з учнем / вихованцем тощо, що потребує індивідуальної допомоги – 20 балів;
- розробка і проведення профілактично-виховного заходу у класі / групі – 20 балів.

Здобувачам вищої освіти, які навчаються за програмами академічної мобільності та пройшли практику в інших закладах вищої освіти України або за кордоном, можуть бути зараховані її результати відповідно до встановленої процедури зарахування результатів навчання.

13. Мова викладання.

Українська